

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА І РЕСТАВРАЦІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О. Б. Жильцов

«   »   2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

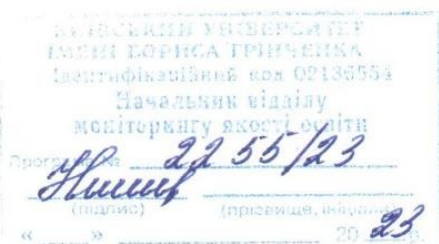
для студентів

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація»

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 023.00.02 «Цифрове етномистецтво»

Київ – 2023

Розробник: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка; Буйгашева Алла Борисівна, професор кафедри декоративного мистецтва і реставрації Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Буйгашева Алла Борисівна, професор кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «24» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
декоративного мистецтва і реставрації Алла РУДЕНЧЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.02 «Цифрове етномистецтво»

« 14 » серпня 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
023.00.02 «Цифрове етномистецтво» Алла РУДЕНЧЕНКО

Програму перевірено
« 15 » серпня 2023 р.

Заступник декана
з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисциплін	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	10/300			
Курс	1			
Семестр	1	2		
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1		
Обсяг кредитів	3	3		
Обсяг годин, в тому числі:	90	90		
Аудиторні	42	42		
Модульний контроль	6	6		
Семестровий контроль	0	0		
Самостійна робота	2	2		
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є:

- відображення видимої (об'єктивної) реальності.
- засвоєння теоретичних та практичних знань з рисунку.
- вільне володіння технічними навичками.
- самоаналізу в навчальному процесі.
- розвиток образотворчого мислення, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва.

Знання з «Рисунку» закріплюються в процесі виконання практичних робіт.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Рисунок» є :

- ознайомити студентів з матеріалами та техніками академічного рисунку
- навчити студентів користуватися основним інструментарієм та способами створення академічного рисунку – лінією, штрихом, тінню;
- навчити студентів грамотно розташовувати предмети в площині аркуша;
- навчити студентів передавати об'єм предмета засобами рисунку, володіти штрихом та опанувати його законами;
- навчити законам побудови форми на зображувальній площині;
- сформувати у студентів творче ставлення до природи та її інтерпретації в умовах різних художніх задач, що виконуються в різних матеріалах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Цифрове етномистецтво» формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

(ЗК)	ЗК 9	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 10	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Фахові компетентності спеціальності (СК)	СК 1	Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
	СК 3	Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
	СК 4	Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
	СК 8	Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- основні методи, техніки та матеріали рисунку, технології їх використання, зображувально-виразних можливостей засобів рисунку в рішенні образних задач;
- принципи композиції в рисунку;
- принципи роботи з об'ємом, фактурою матеріалу, тіннями і штрихом;
- пропорції та їх значення в рисунку;
- закономірності побудови форми на зображувальній поверхні;
- різні методи побудови форми в рисунку.

Практичні навички і вміння:

- побудувати та намалювати в техніках рисунку простий натюрморт з кількох предметів;
- виконати побудову та рисунок в основних техніках гіпсових фігур у різних композиційних рішеннях (гіпсова фігура, натюрморт з гіпсовою фігурою, тощо);
- передати фактуру предмета, виконаного з різних матеріалів (дерево, кераміка, метал, скло);
- організувати простір засобами рисунку – лінією, світлотінню, тоном, шляхом передачі взаємозв'язку предметів;
- організувати простір з врахуванням співвідношення площини й об'єму, світлого й темного, ритму й руху, рівноваги мас, тощо;
- створити роботу в техніках академічного рисунку (олівець, а також туш, вугілля, сангіна, соус).

- виконанні практичних завдань відповідно до програми, з урахуванням підвищення рівня складності.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
PH 1	Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
PH 2	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
PH 6	Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
PH 7	ВВідображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.
PH 8	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
PH 18	Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усьо го	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Сприйняття форми предмета в залежності від точок зору							
Конструктивний рисунок предметів. Виявлення форми предмета за допомогою світлотіні							
Тема 1. Натюрморт з геометричними тілами, з плоскими гранями (куб та призма), лінійно-конструктивна побудова; розвиток поняття світлотінь.	14			14			
Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку та тілами обертання (гличик, циліндр, куля) та драперіями, перспективне скорочення, ракурсне розгортання еліпсів.	14			14			
Тема 3. Натюрморт з драперією та гіпсовим рельєфом з орнаментальним мотивом (розеткою), зображення об'єму через світлотіньове моделювання на площині.	14			14			
Тема 4. Складний натюрморт з 4-5 предметів домашнього вжитку та драперіями на передачу матеріальності (метал, скло, дерево).	12						12
Модульний контроль	6						
Разом				42			12

	2						
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	30						
<i>Усього</i>	90						
Змістовий модуль II. Конструктивна побудова форм тваринного (рослинного) світу та моделювання гіпсових частин обличчя							
Тема 1. Зображення форм тваринного світу. Конструктивний та тоновий рисунок натюрморту з опудалом птаха.	10			10			
Тема 2. Зображення форм рослинного світу. Зарисовки рослин з використанням світлотіні.	12						2
Тема 3. Послідовність роботи над рисунком голови. Конструктивний рисунок гіпсової голови спрощеної геометризваної форми (обрубковка).	8						
Тема 4. Зарисовки черепа в різних ракурсах. Ф-А2.	12			2			
Тема 5. Рисунок гіпсових частин обличчя (Давида), конструктивна побудова.	12			2			
<i>Модульний контроль</i>	6						
Разом	42			42			12
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	30						
<i>Усього</i>	90						

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Сприйняття форми предмета в залежності від точок зору Конструктивний рисунок предметів. Виявлення форми предмета за допомогою світлотіні.

Тема 1. Натюрморт з геометричними тілами, з плоскими гранями (куб та призма), лінійно-конструктивна побудова; розвиток поняття світлотінь. (14 год.)

Школа конструктивного рисування ґрунтується на послідовності навчання - від простого до складного. Освоєння принципів рисунка найкраще починати з вправ у рисуванні простих просторових форм. Для цієї мети більше підходять геометричні тіла, що мають ясну конструктивну будову. На них легше за все простежити, зрозуміти й засвоїти основи просторової побудови конструкції, перспективного її зображення і закономірностей світлотіні. Увага рисувальника цілком зосереджується на головних елементах конструктивної побудови. Закономірності, зрозумілі й засвоєні при рисуванні простих форм, допомагають потім у вивченні більш складних форм і усвідомленому їхньому зображенні.

Постановка: геометричні предмети (куб, призма, конус) розміщуються на тлі темних драперій при заданому освітленні.

Мета: навчитись будувати прості геометричні форми та освоїти їх принципи зображення; навчитись передавати матеріальність гіпсових форм використовуючи різні техніки штриха.

Завдання: послідовність виконання рисунку з тілом із плоскими гранями; загальна композиція аркуша в тонких лініях; принципи компоновки предметів,

їх взаємозв'язок на площині та в просторі; лінійно-конструктивна побудова геометричних фігур, побудова куба, послідовність побудови, моделювання тоном; побудова призми, тонове моделювання, детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній; світлотіньове моделювання, фактура предметів.

1 етап роботи: геометричні гіпсові фігури розмістити на площині, композиційно в форматі вірно.

2 етап роботи: конструктивна побудова натюрморту з дотриманням пропорцій предметів відносно один одного та відстані між ними

3 етап роботи: робота над тоновими співвідношеннями, проробка тіней власних та падаючих, рефлексів та відблисків.

4 етап роботи: етап узагальнення, використання прийому «від конкретного до загального».

Матеріали: папір (формат А3), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Тема 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку та тілами обертання (гличик, циліндр, куля) та драперіями, перспективне скорочення, ракурсне розгортання еліпсів. (14 год.)

Постановка: на тлі драперій розташована група предметів домашнього вжитку та тілами обертання, направлене освітлення.

Мета: удосконалити вміння будувати прості геометричні форми; навчитись визначати пропорції, перспективне скорочення; навчитись аналізувати прості геометричні форми; навчитись передавати матеріальність гіпсових форм та драперій, використовуючи різні техніки штриха; навчитись передавати плановість в рисунку за допомогою контрасту.

Завдання: послідовність виконання рисунку натюрморту з тілами обертання; загальна композиція площини аркуша, фор-ескіз; принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі; лінійно-конструктивна побудова предметів домашнього вжитку та тілами обертання; послідовність побудови, моделювання тоном; детальна прорисовка предметів з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній; робота з драпіровкою, особливості передачі фактури тканини, проробка складок, моделювання тоном.

1 етап роботи: композиція рисунку, розміщення натюрморту в заданому форматі.

2 етап роботи: конструктивна побудова натюрморту з дотриманням пропорцій предметів відносно один одного та відстані між ними.

3 етап роботи: уточнення пропорцій, передача особливостей різних по формі та фактурі предметів; тональна проробка форми.

4 етап роботи: узагальнити тональні співвідношення для створення композиційної цілісності.

Матеріали: папір (формат А3), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Тема 3. Натюрморт з драперією та гіпсовим рельєфом з орнаментальним мотивом (розеткою), зображення об'єму через світлотіньове моделювання на площині. (14 год.)

Постановка: на площині розташований гіпсовий рельєф, поряд – драперії, предмети побуту, при штучному освітленні.

Мета: сформувати у студентів уміння і навички реалістичного відтворення натюрморту з гіпсовим рельєфом в графічній техніці; розвинути просторову уяву, спостережливість, здатність до порівняння, вміння аналізувати, порівнювати та вибирати головне; навчити аналізувати та спрощувати форму, з дотриманням характерних мас і пластики; сприяти вихованню смаку через вивчення пропорцій рельєфів; вивчити гіпсовий зліпок в профіль з метою визначення товщини елементів;

Завдання: розміщення в форматі за канонами композиції; конструктивно побудувати натюрморт; прослідити вузлові точки при зображенні гіпсової розетки, передати перспективні скорочення; досягти матеріальності предметів використовуючи різні техніки штриха; звернути особливу увагу на передачу рефлексів, тіней власних та падаючих; передати об'єм та плановість враховуючи повітряну перспективу.

1 етап роботи: композиція в заданому форматі, розміщення на площині відносно лінії горизонту, конструктивна побудова предметів; промальовування осей симетрії, що виявляються базовою основою при зображенні симетричної розетки, начерки основних елементів рельєфу.

2 етап роботи: конструктивна побудова натюрморту з дотриманням пропорцій предметів відносно один одного та відстані між ними.

3 етап роботи: уточнення пропорцій, передача матеріальності предметів; світло-тіньове вирішення геометричних предметів.

Матеріали: папір (формат А3), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Змістовний модуль II. Конструктивна побудова форм тваринного (рослинного) світу та моделювання гіпсових частин обличчя.

Тема 1. Зображення форм тваринного світу. Конструктивний та тоновий рисунок натюрморту з опудалом птаха. (10 год.)

Постановка: опудало птаха на тлі неясних драперій.

Мета: опанування нової графічної техніки - туш, перо, в передачі фактури поверхні.

Завдання: зрозуміти і передати «портрет» птаха. Знайти пропорційні співвідношення частин, світлотіньові переходи, «велику форму».

1 етап роботи: розміщення зображення на аркуші. Просторове розташування зображення птаха. Виразність натури.

2 етап роботи: конструктивний аналіз форми птаха та його побудова.

3 етап роботи: передача фактури поверхні за допомогою легкої світлотіні.

4 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» корегується уся попередня робота.

Матеріали: Графітний олівець. Формат А-3.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Тема 3. Послідовність роботи над рисунком голови. Конструктивний рисунок гіпсової голови спрощеної геометризованої форми (обрубковка).

(8 год.)

Постановка: на темному тлі розміщується гіпсова голова спрощеної форми (обрубковка). Конструктивна геометризована побудова гіпсової голови відповідно до законів їх передачі. Закладення основних пропорцій.

Мета: навчити передавати конструкцію та пропорційні співвідношення голови; навчити бачити форму в цілому, місцями узагальнюючи та підкреслюючи граничний контраст обрубкованих форм; навчити передавати плановість, залежно від ракурсу.

Завдання: закомпонувати в форматі; досягти правильних пропорцій; звернути особливу увагу на передачу цілісної форми, тіней власних та падаючих; передати об'єм та плановість.

1 етап роботи: композиція, розміщення та конструктивна побудова гіпсової голови.

2 етап роботи уточнення пропорцій, тональна проробка форми; перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: відпрацювання пластики форми обрубковки. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

4 етап роботи: етап узагальнення.

Матеріали: папір (формат А3), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Тема 4. Зарисовки черепа в різних ракурсах. (12 год.)

Постановка: на темному тлі розміщується гіпсова модель черепа людини. Конструктивна побудова гіпсової моделі черепа в різних ракурсах. Закладення основних пропорцій.

Мета: навчити передавати конструкцію та пропорційні співвідношення голови; навчити бачити форму в цілому, місцями узагальнюючи та підкреслюючи граничний контраст форми; навчити передавати пропорції, залежно від ракурсу.

Завдання: закомпонувати в форматі; досягти правильних пропорцій; звернути особливу увагу на передачу цілісної форми, тіней власних та падаючих; передати об'єм та плановість.

1 етап роботи: композиція, розміщення та конструктивна побудова гіпсової моделі черепа.

2 етап роботи уточнення пропорцій, тональна проробка форми; перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: відпрацювання пластики форми черепа. Відтворення світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси.

4 етап роботи: етап узагальнення.

Матеріали: папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Тема 5. Рисунок гіпсових частин обличчя (голова Давида) з драперією, функціональні особливості та анатомічна будова. (12 год.)

Постановка: на контрастному тлі з драперіями розміщуються гіпсові частини обличчя (голови Давида), задане контрастне освітлення допомагає виявити прозорість предметів, відблиски, формує тіні.

Мета: розвинути вміння передавати матеріальність гіпсових форм, їх об'єм; навчити працювати над деталями; навчити передавати плановість в зображенні; закріпити здобуті знання та вміння зображувати гіпси, при роботі над попередньою постановкою.

Завдання: закомпонувати в форматі; конструктивно побудувати; досягти матеріальності предметів, звернути увагу на передачу рефлексів, тіней власних та падаючих; передати об'єм та плановість, враховуючи повітряну перспективу.

1 етап роботи: композиція в заданому форматі, розміщення на площині відносно лінії горизонту.

2 етап роботи уточнення пропорцій, тональна проробка форми; перехід від узагальнення до деталізації, від великих до малих частин.

3 етап роботи: відпрацювати пластику предметів, дотримуватися світлотіньових співвідношень – власні, падаючі тіні та рефлекси; проробка фактури драпіровки і її складок; передача матеріальних властивостей об'єктів за допомогою принципу контрасту.

4 етап роботи: узагальнення рисунку; завершальна стадія роботи.

Матеріали: папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Критерії оцінювання рівня виконання практичних завдань роботи:

1. Гармонійно закомпоноване зображення у заданому форматі – 2 б.
2. Правильна конструктивна побудова рисунку – 2 б.
3. Повнота обсягу виконання світло-тонального вирішення просторового оточення – 2 б.
4. Охайність у виконанні роботи – 2 б.
5. Виявлення творчого підходу – 2 б.

Всього: 10 б.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування практичних занять	1	21	21	21	21
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Робота на практичному занятті	10	21	210	21	210
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	261	-	261
Максимальна кількість балів:		261		261	
Розрахунок коефіцієнта:		261:60=4,35		261:60=4,35	
Екзамен:		40		40	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовний модуль I. Натюрморти на передачу матеріальності предметів

Тема 4. Складний натюрморт з 4-5 предметів домашнього вжитку та драперіями на передачу матеріальності (метал, скло, дерево). (12 год.)

Першим етапом є знаходження композиції в заданому форматі. Потім на стадій проробки деталей приділяється значна увага опрацюванню конструктивної побудови, детальне опрацювання форми. Основним

завданням студентів є вірна конструктивна побудова, відпрацювання тонального розподілу

Матеріали: папір (формат А3), графічні матеріали, олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Змістовий модуль II. Конструктивна побудова форм тваринного (рослинного) світу та моделювання гіпсових частин обличчя.

Тема 2. Зображення форм рослинного світу. Зарисовки рослин з використанням світлотіні. (12 год.)

Першим етапом є знаходження композиційної в форматі. Детальна прорисовка рослин з натури.

Послідовність виконання завдання:

1. Побудова зображення з врахуванням характерних особливостей рослини.

2. Детальна проробка форми.

3. Узагальнення форми за допомогою світлотіні.

Матеріали: папір (формат А3), графічні матеріали, олівці різної м'якості, гумка.

Рекомендована література:

основна [1,2,3,4,5,6]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7]

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Творча новизна композиційного вирішення завдання – 2 б.
2. Правильна конструктивна побудова елементів композиції – 1 б.
3. Гармонійне світло-тональне вирішення – 1 б.
4. Охайність виконання, загальне враження – 1 б.

Всього: 5 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

З навчальної дисципліни «Рисунок» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.02 «Цифрове етномистецтво» передбачено проведення модульного контролю.

Модульний контроль здійснюється у вигляді виконання студентами творчої роботи на задану тему.

Модульна контрольна 1.

Нескладний натюрморт з 3-4 предметів (м'якими матеріалами). (6 год.).

Матеріали: папір (формат А-3), олівці різної м'якості, гумка.

Модульна контрольна 2.

Нескладний натюрморт з гіпсовим рельєфом (розетка). (6 год.).

Матеріали: папір (формат А-3), олівці різної м'якості, гумка.

Критерії оцінювання модульного контролю

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота відповідає завданню за композицією, охайна. Можливі незначні похибки в моделюванні форми, тональності.	21 – 25
Робота відповідає завданню, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційній побудові.	17 – 20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдале світло-тональне вирішення.	13 – 16
Робота частково відповідає завданням, невдалий вибір прийомів штриховки, значні технічні помилки.	9– 12
Низький рівень виконання роботи. Невизначність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5– 8
Робота не відповідає завданню, робота неохайна, значні композиційні та технічні помилки, не завершена.	1– 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У 1 семестрі семестровий контроль з навчальної дисципліни «Рисунок» проводиться у вигляді виконання екзаменаційного практичного завдання на задану тему. Тематика, вимоги та критерії оцінювання семестрового контролю визначаються і затверджуються окремою програмою екзамену.

У 2 семестрі семестровий контроль з навчальної дисципліни «Рисунок» проводиться у вигляді виконання практичного завдання на задану тему. Тематика, вимоги та критерії оцінювання семестрового контролю визначаються і затверджуються окремою програмою екзамену.

Критерії оцінювання екзамену	Максимальна кількість балів
Студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, виконує рисунок постановки, що відповідає поставленому завданню; зображення гармонійно закомпоноване, конструктивно побудоване і тонально вирішене. Екзаменаційна робота виконана з дотриманням усіх техніко-технологічних правил виконання роботи. Студент досконало володіє розумінням основ композиції, правилами конструктивної будови, демонструє світло-тонове вирішення, охайне та якісне завершення.	36-40
<u>Техніко-технологічні типові помилки</u>	
1. Помилки відсутні	

Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні помилки, виконує рисунок постановки, що відповідає поставленому завданню, але робота не достатньо гармонійно закомпонована, студент припускається несуттєвих техніко-технологічних неточностей, але в цілому робота виконана охайно і на досить якісному рівні. У екзаменаційній роботі практично відсутні помилки. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. робота не достатньо гармонійно закомпонована.	31-35
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає помилки, виконує рисунок постановки, що не повністю відповідає поставленому завданню, робота має недоліки у конструктивній побудові, студент допускає певні техніко-технологічні неточності, має дрібні несуттєві недоліки у світло-тональному вирішенні просторового оточення. У цілому робота виглядає охайно і досить якісно. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. недоліки у конструктивній побудові; 2. певні техніко-технологічні неточності; 3. несуттєві недоліки у світло-тональному вирішенні просторового оточення.	26-30
Студент володіє більшою частиною навчального матеріалу, має достатній рівень розвитку умінь та навичок, але не завжди може вдало застосувати їх для відображення постановки, виконує рисунок з похибками у конструктивній побудові та світло-тональному вирішенні просторового оточення; допускає певні техніко-технологічні помилки; рисунок виглядає не досить охайно. У роботі можуть бути наявні помилки, що веде до невідповідності враження від роботи. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. невірна конструктивна побудова; 2. похибки у світло-тональному вирішенні; 3. перспективні помилки у просторовому оточенні; 4. недосить охайний вигляд.	21-25
Студент володіє меншою частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, що перешкоджає відобразити задум належним чином, виконує рисунок з суттєвими композиційними, конструктивними чи світло-тоновими похибками, допускає техніко-технологічні помилки, що відображаються на якості і зовнішньому вигляді роботи. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. суттєві композиційні похибки; 2. невірна конструктивна побудова; 3. перспективні помилки у просторовому оточенні; 4. формальне світло-тонове вирішення; 5. бракує охайності в роботі.	16-20
Студент володіє незначною частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, що не дозволяє виконати завдання, виконує рисунок з грубими формальними чи конструктивними чи світло-тоновими похибками, що принципово	1-15

спотворюють форму, робота не завершена і створює погане враження, або ж фактично відсутня.	
<u>Техніко-технологічні типові помилки</u>	
1. відсутня композиція;	
2. невірна конструктивна побудова;	
3. перспективні помилки у просторовому оточенні;	
4. формальне світло-тонове вирішення;	
5. бракує охайності в роботі.	

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

При проведенні екзамену студентом виконується практичне завдання на задану тему.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	11-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Рисунок	
1 семестр	
разом 90 год., з них: практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 12 год.	
Змістовий модуль 1.	
Сприйняття форми предмета в залежності від точок зору Конструктивний рисунок предметів. Виявлення форми предмета за допомогою світлотіні.	
Практичні заняття	Самостійна робота
1. Натюрморт з геометричними тілами, з плоскими гранями (куб та призма), лінійно-конструктивна побудова; розвиток	4. Складний натюрморт з 4-5 предметів домашнього вжитку та драперіями на передачу матеріальності (метал, скло,

поняття світлотінь. 10 балів за заняття, разом – 70 балів+7 балів за відвідування 77 б. 2. Натюрморт з предметів домашнього вжитку та тілами обертання (глечик, циліндр, куля) та драперіями, перспективне скорочення, ракурсне розгортання еліпсів. 10 балів за заняття, разом – 70 балів+7 балів за відвідування 77 б. 3. Натюрморт з драперією та гіпсовим рельєфом з орнаментальним мотивом (розеткою), зображення об'єму через світлотіньове моделювання на площині. 10 балів за заняття, разом – 70 балів+7 балів за відвідування 77 б.	дерево). 5 б.
Разом – 256 б.	
Разом – 5 б.	
Разом – 261 б.	
Коефіцієнт визначення успішності – 4,35	
261 бал : 4,35 = 60 б. + 40 б. (екзамен) = 100 б.	
Екзамен – 40 б.	
Рисунок	
2 семестр	
разом 90 год., з них: практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 12 год.	
Змістовий модуль 2.	
Конструктивна побудова форм тваринного (рослинного) світу та моделювання гіпсових частин обличчя	
Практичні заняття 1. Зображення форм тваринного світу. Конструктивний та тоновий рисунок натюрморту з опудалом птаха. 10 балів за заняття, разом – 50 балів+5 балів за відвідування 55 б. 3. Послідовність роботи над рисунком голови. Конструктивний рисунок гіпсової голови спрощеної геометризованої форми (обрубковка). 10 балів за заняття, разом – 40 балів+4 бали за відвідування 44 б. 4. Зарисовки черепа в різних ракурсах. Ф-А2. 10 балів за заняття, разом – 60 балів+6 балів за відвідування 66 б. 5. Рисунок гіпсових частин обличчя	Самостійна робота 2. Зображення форм рослинного світу. Зарисовки рослин з використанням світлотіні. 5 б.

(Давида), конструктивна побудова <i>10 балів за заняття, разом – 60 балів+6 балів за відвідування</i>	66 б.	
МКР б.	25	
	Разом – 256 б.	Разом – 5 б.
Разом – 261 б.		
Коефіцієнт визначення успішності – 4,35		
$261 \text{ бал} : 4,35 = 60 \text{ б.} + 40 \text{ б. (екзамен)} = 100 \text{ б.}$		
Екзамен – 40 б.		

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. [Демиденко, О. І.](#) Рисунок. Гіпсова класична голова людини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. І. Демиденко ; Запорізький національний технічний університет. - Запоріжжя : ЗНТУ, 2013. - 93 с. – ISBN 978-617-529-088-0. (Наявний в бібліотеці Шамо 18/2, 1 примірник)
2. [Іванов-Ахметов В. М.](#) Навчальний рисунок (рисунок голови людини) / В. М. Іванов-Ахметов ; Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет "Київський політехнічний інститут". - Київ : НТУУ "КПІ", 2006. - 79 с. : рис (Наявний в бібліотеці Шамо 18/2, 1 примірник)
3. Кириченко М. А. Основи образотворчої граматики : навчальний посібник / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. - 2-е видання перероблене та доповнене. - Київ : Вища школа, 2002. 190 с. : іл. – ISBN 966-642-055-4 (Наявний в бібліотеці Шамо 18/2, 69 примірників)
4. [Пухарєв В. В.](#) Академічний рисунок у Харківському художньо-промисловому інституті [Текст] / В. В. Пухарєв // Арт-простір : культурно-мистецький альманах. - Київ : Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. - Вип. 1. С. 89-93. Бібліогр. в кінці ст. (Наявний в бібліотеці 10 шт.)
5. [Трошкіна, О. А.](#) Рисунок голови людини [Текст] : посібник / О. А. Трошкіна, В. В. Михалевич. - Київ : НАУ, 2011. 128 с. (Наявний в бібліотеці 1 шт.)
6. [Чепіль, Л. П.](#) Навчальний натюрморт: підготовка рисунка під акварельний живопис [Текст] / Л. П. Чепіль, Г. М. Запорожець // Мистецтво та освіта. - Київ : Педагогічна думка, 2018. - № 1. С. 45-51 (Наявний в бібліотеці Фахового коледжу «Універсум» 1 примірник)

Додаткові:

1. Басанець Л.В. Художні техніки рисунка. Одеса: ОДПІ, 2002. 128 с.
2. Мирончик П.В., Манохін В.П. Рисунок, живопис, скульптура: Загальний курс академічного рисунку (для студентів – архітекторів 1-3 курсів денної форми навчання спеціальності 6.060102 «Архітектура»). Харків : ХНАМГ, 2009. 222 с.
3. Перепадя В. В. Рисунок. Проблеми творчості в навчальному процесі. – Львів: «Палітра», 2003
4. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис. Київ : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 134 с.
5. Сухенко В. О. Академічний рисунок. Підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с.

6. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
7. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. Київ : НАУ, 2005. 60 с.